

OBOWIĄZAĆ (37) *vb pf*

Oba o oraz a jasne.

W inf obowiązać *Mącz* (10), obowiązać (3) *Calep*, *LatHar*, *WujNT*. ◊ *W pozostałych formach:* obowiąz-.

inf obowiązać (13). ◊ *fut 2 sg* obowiążesz (1). ◊ *praet 3 sg m* obowiążął (6). *f* obowiążała (6). ◊ *3 pl m pers* obowiążali (5). ◊ *plusq 3 sg m* był obowiążął (3). ◊ *3 pl m pers* byli obowiążali (1). ◊ *con 3 sg m* obowiążąłby (1), by obowiążął (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. przysięgą żołnierza obowiązać, Linde XVI – XVIII w.

1. *Zobowiązać kogoś do czegoś, nałożyć na kogoś obowiązek; aliquem obligare Mącz, Cn; firmare, iuramentum inducere, aliquem ligare PolAnt; aliquem obstringere Mącz; aliquem constringere Modrz; spondere JanStat [w tym: kogo (18), co (12)] (32) : Astringere aliquem conditione, Pod pewnym obyczajem kogo obowiążać. Mącz 421b; Authorare – Obowiążać. Calep 118b.*

obowiążać ku czemu (1): Obligare vel restringere religione, Poprzifiać kogo/ Obowiążać yego funnienie ku wypełnieniu tego álbo owego. *Mącz* 351b.

obowiążać na co (4): był Pan ftworził pirwfe⁸⁰ człowieká [...] á ták go był łobie vpodobał/ iż to miało być nawdzięczniefze ftworzenie iego/ thák iż y Anyoły był obowiążał ná połługę iego. *RejPos* 49, 179; *LatHar* 109. *Cf* »na posłuszeństwo obowiążać«.

obowiążać czym [= przez co] (14): *BielKron* 390v; náłz Sámárytan Iezus Chryftus/ tym cię łámym Chrześcijáninie/ ná łpowieđź obowiążał/ iż Apoftołom obiecáną przed tym moc rozgrzelzenia/ iáwnnie podał. *LatHar* 109; *PowodPr* 50. *Cf Zwroty*.

cum inf (1): [to jest mocnie przez króle nasze utwierdzono] zwłalzczá przez Iágiełłá/ ktory fie obowiążał y potomki łwoie mocnie zapifý y przyłięgámi ty czterzy ártýkuły dzyerzeńć/ pierwey niż krolewnę Edwigę s krolełtwem wzywał. *BielKron* 390v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby] (2): *Mącz* 419c; W trzećim przykazániu obowiążał Bog ołobliwą pámiątką lud łwoy/ áby dzień łiodmy/ zániechawłzy łwieckich zabaw iemu połwiecił *PowodPr* 50.

Zwroty: »obowiążkiem obowiążać« (1): iuż wiełz/ iż iefł zdárt á zniłzczon on Cyrográph á obowiążek thwoy/ ktorym cie byli obowiążáli wieczną niewołą á wiecznym przekłęciem przodkowie twoi *RejPos* 107.

»na posłuszeństwo obowiążać« (1): Pan Chriftus wiele rzeczy [...] zołtáwił połtánowieniu y łpráwie Apoftołow y potomkow ich ktoryzy mogá wedle czáłu y potrzeby y to y owo rołkázác y rádźić/ y ná ná połłufzeńłwo obowiążać. *WujNT* 595.

»przysięgą, pod przysięgą obowiążać« = *inducere iuramentum super aliquem PolAnt; iureiurando obstringere, sacramento obligare Mącz; iureiurando constringere Modrz; adigere (ad) iusiurandum a. sacramento, rogare sacramento aliquem Cn* (8:2): Polacy [...] nic więczy powinności ná Krolá łwego nie włóżywłzy/ tylko áby im práwá ich/ do ktorych go wezwáli/ dzyerzał/ wewnętrzną łpráwiedliwość czynił/ á bronił od potocznego nieprzyacielá. A iżby tho dołkonáley pan ich iłcił/ przyłięgá obowiążáli onego. *LeszczRzecz* A2v; *BibRadz Gen* 24/37, *Iudith* 8/18; rołkazał im [*Witemberczanom*] Kúrfierft áby miałto Cefarzowi pođáli/ y od przyłięgi/ ktora ie był obowiążał zá wierne bronienie

dobrowolne wczynił. *BielKron* 229v, 390v; Sacramento adigere, Pod przysięgą obowiązać/ to yeft my mówimy ślubem zawieźć. *Mącz* 363b, 193c, 422a; *BudBib* b2v; *ModrzBaz* 93.

»obowiązać wieczną niewolą [= *na wieczną niewolę*]« (1): *RejPos* 107 cf »obowiązkiem obowiązać«.

»sam siebie ślubem obowiązać« (1): Se vel caput devovere. Sam siebie i żywot fwoy ślubem obowiązać. *Mącz* 508a.

»wiarą obowiązać« = *przysiąc* (1): Dla tego obiecálfmy/ y wiarą náfzą obowiązáli: y teraz fłowem Królewfkim obiecuiemy [*Igitur promissimus, spondimus, ac in verbo nostro Regio promittimus JanStat* 85] y záfzczamy/ y ninieyszym fie pímmem obowięzuiemy/ w fzyftkié dobrá [*chować*] *SarnStat* 950.

Szeregi: »obciázyc albo obowięzać [*kogo*]« (1): Omnes haeredes ornare legatorum praestatione, Zoftáwić álbo vkázác ná dziedzicách długi odkazáne/ obciázic álbo obowięzać [!] ye áby byli winni pláćić nie máło długów odkazánych. *Mącz* 419c.

»obiecáć i obowięzać« (1): *SarnStat* 950 cf »wiarą obowięzać«.

W przen (9) :

obowięzać ku czemu (1): A iżby mocnie záchowywáli ony dni Purym czáfów fwoich/ iáko im ie poftánowił Márdocheufz Zyd y Elter Krolowa/ y iáko obowięzáli duźze fwe y potomftwo fwe ku poftom y ku wołaniu [*firmaverunt super animam suam et super, semen suum*]. *BibRadz Esth* 9/31.

obowięzać na co (1): obowięzáli duźze fwe y potomftwo fwe ná poftom [*errata zmienia: post*] y ná wołanie. *BudBib Esth* 9/31.

obowięzać czym [= *do czego*] (1): [*Tomasz Myncarz*] ná Papieżá powiadał/ iż názbyt wielkimi brzemiony obowięzáł ludzkie duźze *BielKron* 202.

obowięzać czym [= *przez co*] (6): [*Jeśli mąż*] odmowił iey tego/ tedy rozruźzył sluby iey/ ktore ná niey/ y otworzenie vft iey/ ktorym obowięzáła duźżę fwą [*vota eius et ligamina eius quibus ligavit se super animam suam*] *BudBib Num* 30/8 [9], *Num* 30/6 [7]. Cf *Zwroty*.

Zwroty: »obowięzać duszę [*w tym: duszę swoją = siebie* (8), *dusze ludzkie = ludzi* (1)]« = *ligare se super animam suam PolAnt* (9): *BibRadz Esth* 9/31; *BielKron* 202; nie obacźne wymowienie/ vft iey/ ktorym obowięzáła duźżę fwą *BudBib Num* 30/6 [7]; tedy waźyc będą fluby iey/ y obowięfki iey ktoremi obowięzáła duźżę fwą ftać będą. *BudBib Num* 30/7 [8], *Num* 30/4, 8 [9], 9, 10, *Esth* 9/31.

»obowiężaniem, obowiężkiem obowięzać« (2:1): I vsłyfzy oćiec iey flub iey/ y obowiężanie iey ktorym obowięzáła duźżę fwoię [*et ligamen eius, quo ligavit se super animam suam*] *BudBib Num* 30/4, *Num* 30/7[8], 10[11].

»obowięzać przez przysięgę« (1): iefli wdomu męźá fwe^{go} flubiłá/ ábo obowiężaniem obowięzáła duźżę fwoię přes przylięgę [*ligaverunt se ligamine super animam suam cum iuramento*]. *BudBib Num* 30/10[11].

»ślubem obowięzać« (2): Zás flub wdowy y rozwiedzioney káźdy/ ktorym obowięzáła duźżę fwą [*Et votum viduae et repudiatuae omne quo ligavit se super animam suam*] trwa nád nią. *BudBib Num* 30/9[10], *Num* 30/7[8].

a. praw. *Obciázyc majátek zobowiężaniem* [*co*] (1) : A Iefliby ten który przedáie obowięzáłby/ álbo ktorymkolwiek innym obyczáiem zápiśował/ [...] dobrá fwoie/ á miałby żonę/ tedy tá będzie winná [...] zezwolić ná tákowy zapis. *SarnStat* [630].

2. *Pozyskać sobie kogoś, zyskać czyjąś wdzięczność [w tym: kogo (3)] (4) :*

obowiązać czym (1): Astringere homines beneficiis, Dobrodzieyftwy łobie obowieżać [!]. *Mącz* 421b.

Zwrot: »sobie obowiązać« (4): Obstringere sibi aliquem munere officio, beneficio, Obowiązać/ zachować łobie kogo. *Mącz* 421d, 20c, 421b; *CiekPotr* 26.

Szeregi: »obowiązać albo powinnym uczynić« (1): Authorare, Obowiązać łobie kogo/ álbo/ zachowaniem álbo/ yurgieltem á płatem yákim łobie kogo powynnym vczinić. *Mącz* 20c.

»obowiązać, pozyskać« (1): Bez kofztu łwego, wielce tym xtałem go [*Pangracza*] łobie Obowiążełz, pozyłzczełz, y żadnym łpofobem łáko ták, nie mozełz go lepiej porátowác. *CiekPotr* 26.

3. *Skazać kogoś na co (1) :*

Zwrot: »na mękę obowiązać [kogo]« (1): y náznáczoná od Kápłaná pokutę odpráwíłz (ktory ielli cię moze ná wieczną mękę obowięzác/ według náuki píłmá Bożego/ pewnie moze y ná docześną) *LatHar* 112.

Synonimy: 1. obciążyć; 2. pozyskać; 3. skazać.

Formacje współrdzenne cf WIĘZAĆ.

Cf OBOWIĄZANIE, OBOWIĄZANY, OBWIĄZAĆ